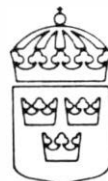

Motion till riksdagen

1988/89:K620

av Karin Falkmer (m)

Den kommunala kompetensen

Mot.
1988/89
K620-628

Sysselsättnings- och regionalpolitiska åtgärder tillhör statens ansvarsområde. Detta har varit en princip som mera uttryckligen knäslattes genom riksdagsbeslut vid 60-talets mitt.

Att denna typ av åtgärder inte tillhör det kommunala kompetensområdet framgår också av kommunallagens kompetensbegrepp även om detta är mycket allmänt uttryckt.

Kommunernas rätt att driva näringspolitik har också varit föremål för en rad domstolsprövningar som klarare utformat gränserna för vad som är lagligt och vad som strider mot lag i detta hänseende. För närvarande håller dessutom 1988 års Kommunallagsutredning på med att se över KL i bland annat detta hänseende.

Den internationella lågkonjunkturen under 70-talet och början av 80-talet var av osedvanlig längd. Den svenska lågkonjunkturen förstärktes genom att betydande strukturproblem i det svenska näringslivet kom i öppen dager. Den statliga sysselsättnings- och regionalpolitiken kom därför att utsättas för en svår belastning som förstärktes på grund av de höga sysselsättningsambitionerna. I detta läge övergavs allt oftare den tidigare klara skiljelinjen mellan statliga och kommunala åtgärder i detta hänseende.

Detta var inte tillfredsställande. "Gråzonen" mellan vad som betraktades som lovliga respektive lagstridiga näringslivsåtgärder blev allt större, allra helst som undanröjandet av olagliga kommunala satsningar måste betraktas som slumpartad, eftersom de helt var beroende på om ett olagligt beslut undanröjdes eller inte. I sin tur fick detta till följd att kommunalpolitiker i inte så få fall började trotsa domstolarna. Att denna typ av politiskt lagtrots måste urholka tilltron till rättsstaten säger sig självt.

De senaste åren har kännetecknats av en stabil internationell högkonjunktur och krisbranscherna är sanerade även om man kan skönja tecken på nya framväxande strukturproblem inom det svenska näringslivet.

Det förändrade politiska läget har givetvis minskat behovet av sysselsättningsstimulerande åtgärder – bristen på arbetskraft är i stället betydande. Även de regionalpolitiska problemen har av förklarliga skäl minskat. I detta läge, när de akuta problemen är mindre påträngande, bör riksdagen återigen med kraft slå fast att regional- och sysselsättningspolitik icke är en kommunal angelägenhet utan bör förbehållas staten. Detta är inte minst viktigt med tanke på ett närmande till EG.

1988 års kommunallagsutredning bör på ett klart och entydigt sätt slå fast denna viktiga grundregel.

Under lång tid har till den kommunala verksamheten räknats allmänt näringslivsfrämjande åtgärder. Inom kommunernas kompetensområde har således hänförs markupplåtelse och teknisk service i form av iordningställande av industriområden, trafikleder, stickspår, energi-, vatten- och avloppsförsörjning etc.

Dessa uppgifter har ansetts tillhöra de mer centrala kommunala uppgifterna. "Public service-området" har internationellt börjat bli föremål för ett nytänkande. För att främja konkurrens och effektivitet har också de nya signalerna om avregleringar nått dessa områden. Så håller t ex vattenförsörjningen på att privatiseras i Storbritannien. Utvecklingen bör följas med intresse.

Att tillhandahålla lokaler till industrier och företag är ingen kommunal uppgift. Visst undantag görs när kommunerna tillhandahåller lokaler för hantverkets och den mindre industrins behov. Dessvärre har ofta fastighetsaffärer nyttjats för att ge ett "dolt stöd" till företag som mött ekonomiska svårigheter.

Gränsen mellan tillåten och otillåten lokalhållning är svår. Lagregleringen kan möjligen här göras klarare. Som god riktlinje för den kommunala näringspolitiken bör följande gälla: kommunen skall se till att markberedskapen är god samt att planarbetet sköts effektivt, däremot skall kommunen inte som egenvärde bli stor fastighetsinnehavare utan tillämpa en "rullande markplanering". Det har visat sig att kommuner som i socialistiskt nit blivit dominerande fastighetsinnehavare snarare skapat ett ogynnsamt än ett gynnsamt näringslivsklimat. Enskilt fastighetsägande verkar ofta stimulerande på annan verksamhet – fastighetservice, byggtjänster, handel etc – eftersom de enskilda fastighetsägarna bli är närmare marknaden och därför tillfredsställer en mer differentierad efterfrågan.

Näringsutvecklingen i en kommun är beroende av kommunens strategi när det gäller valet mellan entreprenad/främmande tjänster och egen regi. Väljer kommunen att i ökande utsträckning tillfredsställa en rad servicebehov inom det tekniska området och andra serviceområden, tvätt, städning etc, minskar underlaget för enskilda företags verksamhet, med påföljd att marknaden för servicetjänster, som har betydelse för andra köpare än kommunen, undergrävs. När kommunen gör val mellan entreprenad och köp av främmande tjänster respektive egen regi bör denna aspekt beaktas. Detta innebär också att kommunerna bör – så långt lag och bidragsformer tillåter – utnyttja entreprenader på den i Sverige alltför monopoliserade servicesektorn.

Att konkurrens ger lägre kostnader visar sig regelmässigt när monopol ersätts av någon form av konkurrens.

Kommunerna bör därför ha som rättesnöre att undvika att störa konkurrensen på marknaden. När kommunerna i sin näringspolitik överträder kompetensreglerna innebär detta ofta att företag utan kommunalt stöd kommer i konkurrensmässigt underläge. I praktiken hindras ofta ingripanden i sådana fall beroende på den bristande insynen, när kommunal verksamhet bedrivs i bolags- eller stiftelseform. Det bör därför vara en skyldig-

het för kommunen att låta fullmäktige ta ställning till bolagsordningen i bolag som kommunen engagerar sig i. Kommunen bör också årligen redovisa sin förvaltning av ägarrollen i bolag och stiftelser.

Mot. 1988/89
K620

Eftersom en kommuns åtgärder vid näringslivsstöd kan skada företag utanför kommunen bör i tillämpliga fall även fysiska och juridiska personer som berörs av ett kommunalt näringslivsbeslut och som inte är kommunmedlemmar tillhöra kretsen av besvärberättigade.

Hemställan

Med hänvisning till vad som ovan anförts hemställs

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att sysselsättnings- och regionalpolitik bör vara en statlig uppgift i enlighet med vad som anförts i motionen,
2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om kommunal näringspolitik,
3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om besvärsrätt även för andra än kommunmedlemmar beträffande kommuns beslut om näringslivsstöd.

Stockholm den 24 januari 1989

Karin Falkmer (m)